

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain 85 a §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain 85 a §:n muuttamisesta (HE 303/2018 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Eduskunta-aloitteet

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavat aloitteet:

- Lakialoite LA 32/2015 vp Carl Haglund r ym. Lakialoite laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta
- Lakialoite LA 40/2016 vp Jaana Pelkonen kok ym. Lakialoite laiksi arvonlisäverolain 85 §:n muuttamisesta
- Lakialoite LA 97/2016 vp Stefan Wallin r ym. Lakialoite laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta
- Lakialoite LA 2/2017 vp Hanna Sarkkinen vas Lakialoite laiksi arvonlisäverolain 85 a §:n muuttamisesta
- Lakialoite LA 79/2017 vp Anna-Maja Henriksson r Lakialoite laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta
- Toimenpideoite TPA 44/2018 vp Antero Laukkanen kd ym. Toimenpideoite hedelmien ja vihannesten siirtämisestä 14 prosentin arvonlisäverokannasta 10 prosentin arvonlisäverokantaan

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Risto Sakki, valtiovarainministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Rami Sampalahti, opetus- ja kulttuuriministeriö
- neuvotteleva virkamies Emil Asp, liikenne- ja viestintäministeriö
- johtava asiantuntija Soili Sinisalo, Verohallinto
- veroasiantuntija Tiina Ruohola, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- toimialajohtaja Mikko Hoikka, Medialiitto ry

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2018 vp

- erityisasiantuntija Olavi Arra, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
- kansainvälinen asiamies Juha Rekola, Suomen Journalistiliitto ry
- lakimies Satu Lundelin, Suomen tietokirjailijat ry
- asiantuntija Juha Laitinen, Suomen Tilintarkastajat ry
- toimitusjohtaja Päivi Hietanen, Edita Publishing Oy

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- Suomen Kuntaliitto
- Suomen Kirjailijaliitto r.y.
- Suomen Yrittäjät ry
- Veronmaksajain Keskusliitto ry

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Keskuskauppakamari

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan arvonlisäverolakia muutettavaksi siten, että sähköisiin kirjoihin ja sano-
ma- ja aikakauslehtiin sekä lehtien irtonumeromyyntiin sovellettava verokanta alennettaisiin
24 prosentista 10 prosenttiin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2019.

Lakialoitteet

Lakialoitteessa laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta LA 32/2015 vp ehdotetaan, että kaikkia
arvonlisäverokantoja korotetaan 0,5 prosenttiyksikköä. Uusien verokantojen tulisi siis olla
10,5 %, 14,5 % ja 24,5 %.

Lakialoitteessa laiksi arvonlisäverolain 85 §:n muuttamisesta LA 40/2016 vp ehdotetaan, että
alennettua 14 prosentin verokantaa sovellettaisiin myös alkoholi- ja alkoholijuomaverolaissa tar-
koitettuihin alkoholijuomiin.

Lakialoitteessa laiksi arvonlisäverolain 85 a §:n muuttamisesta LA 2/2017 vp ehdotetaan arvon-
lisäverolain muuttamista kuukautis- ja inkontinenssisuojien siirtämiseksi yleisestä 24 %:n arvon-
lisäverokannasta alennettuun 10 %:n arvonlisäverokantaan.

Lakialoitteissa LA 79/2017 vp ja LA 97/2016 vp laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta ehdote-
taan, että kaikkia arvonlisäverokantoja korotetaan 0,5 prosenttiyksikköä. Uusien verokantojen tu-
lisi siis olla 10,5 %, 14,5 % ja 24,5 %. Lisäksi arvonlisävero digitaalisen mediasisällön levittämi-
selle tulisi olla sama kuin painetun mediasisällön levittämisen.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2018 vp

Toimenpidealoite

Toimenpidealoitteessa hedelmien ja vihannesten siirtämisestä 14 prosentin arvonlisäverokannasta 10 prosentin arvonlisäverokantaan TPA 44/2018 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin hedelmien ja vihannesten siirtämiseksi nykyisestä 14 %:n arvonlisäverokannasta alhaisempaan 10 %:n arvonlisäverokantaan.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muutettuna. Muutosehdotus on luonteeltaan tekninen. Sillä otettaisiin huomioon hallituksen esitykseen HE 258/2018 vp sisältyneet, eduskunnan jo hyväksymät muutokset arvonlisäverolain 85 a §:ssä.

Esityksen taustaa

Esityksen tarkoituksena on saattaa sähköiset julkaisut alennetun 10 prosentin arvonlisäverokannan piiriin 1.7.2019 lukien. Verokohtelu olisi siten neutraali painettuihin julkaisuihin nähden. Samalla myös lehtien irtonumeromyynnin verokanta laskettaisiin 10 prosenttiin.

Sähköisiä julkaisuja koskeva muutos tuli mahdolliseksi, kun vastaava laajennus hyväksyttiin direktiivitasolla marraskuussa 2018. Asian joutuisa kansallinen käsittely perustuu puolestaan valtioneuvoston mediapoliittisessa ohjelmassa¹ omaksuttuun kantaan, jonka mukaan muutos toteutetaan heti, kun direktiivi antaa siihen mahdollisuuden. — Molempien muutosten taustalla on strateginen tavoite kehittää digitaalisia markkinoita. Kansalliseen ohjelmaan sisältyvillä eri toimenpiteillä pyritään lisäksi varmistamaan suomalaisen median monimuotoisuus ja suomalaisen journalismin tuottamisedellytykset. Lisäksi halutaan parantaa kansalaisten mahdollisuutta saada luotettavaa tietoa omalla kielellään.

Valiokunnan yleisarvio

Valiokunta tukee esitystä yksimielisesti. Sen välittömmin perustelu nojaa välineneutraalisuuteen, jolloin saman lukusisällön tarjoavia tuotteita verotetaan samalla verokannalla. Esityksellä voi olla lisäksi hyvinkin niitä myönteisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia, joita mm. hallituksen mediapoliittisella ohjelmalla tavoitellaan. Tämä näkemys on tuotu esiin myös valiokunnan asiantuntijakuulemisissa. Positiivisina ulkoisvaikutuksina on mainittu mm. yhteys demokratiaan, sivistykseen ja osaamisen kehitykseen.

Esitystä on pidetty asiantuntijakuulemisissa kaikkiaan tulevaisuuteen katsovana. Se edistää digitaalisen informaation käyttöä, millä on merkitystä Suomen kaltaiselle, laajan maa-alan mutta pienen väestöpohjan omaavalle maalle. Erityisen tärkeä se on sähköisen oppimateriaalin hyödyntämiseksi. Valiokunta painottaa näitä yleisiä näkökohtia, vaikka muutos aiheuttaa samalla uusia

¹ Valtioneuvoston periaatepäätös mediapoliittisesta ohjelmasta, 5.7.2018. Ohjelma on osa digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristön kärkihanketta.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2018 vp

tulkintaongelmia ja poikkeaman sähköisiin palveluihin yleensä noudatettavaan yleiseen verokantaan.

Neutraalin verokohtelun tavoite on ollut kauan esillä myös julkisessa keskustelussa. Verokannan alennusta on pidetty yleisesti yhtenä tärkeimmistä alan toimintaedellytyksiä parantavista yksittäisistä muutoksista. Se tukee valiokunnan mielestä odotusta muutoksen myönteisistä kerrannaisvaikutuksista. Lisäksi verotuki kohdistuu neutraalisti alan toimijoihin, mikä lisää osaltaan sen hyväksyttävyyttä.

Valiokunta pitää lisäksi muutoksen arvioituja talousvaikutuksia tavoitteisiin nähden kohtuullisina. Vuotuisen verotuoton menetys olisi noin 28 milj. euroa² vuoden 2020 tasolla. Tästä hieman yli 10 milj. euroa kohdistuu lehtien irtomyynnin verokannan alennukseen ja loput, vajaat 18 milj. euroa sähköisiin julkaisuihin. Arviot ovat staattisia eivätkä siten ota huomioon mahdollisia dynaamisia vaikutuksia. Esityksessä on huomautettu lisäksi siitä, että käytettävissä oleva tietopohja on puutteellinen tarkkojen vaikutusten kuvaamiseksi. Alalla käynnissä oleva muutos vaikeuttaa sekin vaikuttavien tekijöiden erillistä arviointia.

Vaikka esityksessä on kysymys alalle suunnattavasta verotuesta, osan veronalennuksesta oletetaan siirtyvän kuluttajahintoihin. Koska eri tuotteiden kysynnän hintajoustot vaihtelevat merkittävästi, siirtyvän osuuden arviointi on sekin epävarmaa. Esityksen laskelmat on tehty kuitenkin olettaen, että keskimäärin puolet veronalennuksesta siirtyisi sähköisten julkaisujen kuluttajahintoihin. — Yleisesti toki tiedetään, että arvonlisäverotuksen kautta kohdennettava verotuki on kallis ja osumatarkkuudeltaan melko heikko keino. Tässä pääkohteena on kuitenkin ala ja tarve turvata sen toimintaedellytykset.

Esitykseen on suhtauduttu valiokunnan asiantuntijakuulemisessa yksinomaan myönteisesti. Keskustelussa on noussut esille lähinnä tarve täydentää eräitä määritelmiä ja linkittää sähköisiä julkaisuja koskevat vastuut esitystä selvemmin sananvapauslakiin. Valiokunta käsittelee näitä näkökohtia lyhyesti seuraavassa. Ne eivät anna kuitenkaan aihetta muutoksiin. — Esityksen edellyttämää teknistä laintarkistusta on perusteltu vain yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Eräät yksittäiskysymykset

Esitykseen sisältyviä rajoituksia ja määritelmiä on pidetty yleisesti onnistuneina ja riittävän väljinä nopeamuutoksien alan kehitystä ajatellen. Tämä tuodaan selvästi esiin myös esityksen perusteluissa, ja se ilmenee myös direktiivin tausta-ajatuksena. Valiokunta pitää tätä tarkoituksenmukaisena tapana, vaikka se aiheuttaa uudenlaisia tulkinta- ja rajanvetokysymyksiä. — Tarkkarajaisen määrittelyn vaikeutta kuvaa myös se, ettei vaihtoehtoisia määritelmiä ole kyetty esittämään myöskään asian valiokuntakäsittelyssä.

Valiokunta pitää esityksen tahtotilaa ja päälinjauksia sinänsä selvinä. Ne antavat yleiseen elämäkokemukseen yhdistettyinä myös riittävänä pidettävää tulkinta-apua yksittäisten ratkaisujen

² VATT on arvioinut nykyisten sanoma- ja aikakauslehtien alennetun arvonlisäverokannan verotueksi noin 110 milj. euroa ja kirjojen noin 60—62 milj. euroa. VATT verotuet 2017—2019, 14.9.2018. Muutos nostaisi siten julkaisualan verotuen kokonaismäärän noin 200 milj. euroon vuositasona.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2018 vp

tekemiseksi. Tämä koskee myös veroedun ulkopuolelle jääviä julkaisuja, jotka sisältävät pääasiallisesti videosisältöä tai kuunneltavaa musiikkia. Linja vakiintuu myös verotus- ja oikeuskäytännön myötä. Valiokunnalla ei ole näistä syistä huomautettavaa esitykseen sisältyvien yksittäisten säännösten sisällöstä.

Oppimateriaalin määritelmä. Opetus- ja tiedealan edustajat ovat toivoneet tarkennusta, jossa kaikki opetussuunnitelman mukaiset sähköiset oppimateriaalit sisältyisivät suoraan alennetun verokannan piiriin. Tämä ei ole kuitenkaan mahdollista direktiivin mukaan, eikä sitä koskevaa vaatimusta voida siksi puoltaa. Direktiivi ei sisällä myöskään erillistä oppimateriaalin määritelmää, eikä sisällön laatuun nojaava peruste olisi muutoinkaan tarkoituksenmukainen. Uusi säännös kattaa kuitenkin sähköisen oppimateriaalin, joka täyttää sähköisten julkaisujen määritelmän yleiset edellytykset.

Esityksen perusteluissa on kuvattu melko yksityiskohtaisesti alennetun verokannan piiriin kuuluvien julkaisujen rajauksia. Ne ovat osin entuudestaan tuttuja ja vakiintuneita. Erikseen todetaan mm. että kirja voi sisältää tekstiä, kuvia, piirroksia, nuotteja, kaavioita, taulukoita tai muuta sellaista aineistoa. Vastaavasti sähköinen kirja voisi sisältää ääntä tai liikkuvaa kuvaa tai niiden yhdistelmää osana kokonaisuutta. Sähköisenä kirjana pidetään myös äänikirjaa. Edellytyksenä on, että siitä voisi — muttei tarvitse — olla olemassa kuluttajille saman lukusisällön tarjoava painettu tai sähköinen versio.

Sähköisen julkaisun käsite kattaa siis monenlaisia tuotteita. Veroedun ulkopuolelle suljetaan säännöksessä vain pääasiassa mainoksia, videosisältöä tai kuunneltavaa musiikkia sisältävät julkaisut. Perusteluissa todetaan, että esimerkiksi sähköisessä muodossa olevat tietokannat eivät olisi sähköisiä julkaisuja, koska ne eivät muodosta julkaisulle tyypillistä kerronnallista kokonaisuutta. Esityksessä todetaan lisäksi, että tietokoneohjelmia tai -pelejä ei pidettäisi sähköisinä julkaisuina. Myös nämä tarkentavat soveltamisaluetta.

Valiokunta katsoo edellä olevan perusteella, että uudet säännökset antavat hyvät edellytykset edistää koulutukselle tärkeää digitalisaatiota ja ottaa laajalti käyttöön sähköistä oppimateriaalia. Valiokunta pitää tätä tärkeänä. Lisäksi nykyiset, opetussuunnitelmien mukaisesti laaditut sähköiset oppimateriaalit täyttävät todennäköisesti merkittävältä osin sähköisten julkaisujen määritelmän yleiset edellytykset.

Sähköisen julkaisun sisällön laatu. Alennettu verokanta koskee kaikkia sähköisiä julkaisuja, jotka täyttävät lain edellytykset. Veroetua ei siis ole liitetty julkaisun laadulliseen sisältöön, kuten edellä on todettu. Tämä on perusteltua mm. sääntelyn tarkkarajaisuuden ja käytännön valvonnan vuoksi. Pidättyväisyys on aiheellista myös perustuslaissa turvatun sananvapauden turvaamiseksi.

Verotusta koskeva rajanveto tapahtuu siten sillä perusteella, täyttääkö tarkastelun kohde sähköisen julkaisun määritelmän vai ei. Arvonlisäverodirektiivissä ei ole kuitenkaan määritelty kirjoja, sanomalehtiä eikä aikakausjulkaisuja, eikä määritelmää ole myöskään arvonlisäverolaissa. Johtoa on siksi haettava muualta lainsäädännöstä, kuten esityksen perusteluissa on todettu.

Esityksessä on viitattu verkkojulkaisujen osalta sananvapauslakiin. Siltä osin kuin on kysymys nykyisiä aikakautisia julkaisuja vastaavista verkkojulkaisuista, julkaisijan velvollisuudet ja vas-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2018 vp

tuut ovat selvät. Ainoan katveen muodostavat yksityisen henkilön sähköiset kotisivut, joihin sovelletaan sananvapauslakia vain eräin osin.

Veroetu muodostuu ajankohtaiseksi ylipäänsä silloin, kun julkaisu synnyttää tulovirtaa. Lisäksi edellytetään, että tarkastelun kohde täyttää esimerkiksi verkkajulkaisulta edellytettävät kriteerit. Niitä ovat mm. kerronnallisen kokonaisuuden vaatimus ja julkaisutoiminnan säännöllisyys. Jos nämä edellytykset täyttyvät, julkaisu kuuluu alennetun verokannan piiriin. Sisällön valvonta ja vastuu toiminnasta ratkeavat sen sijaan muun kuin verolainsäädännön perusteella.

Valiokunta pitää tätä osajakoa sinänsä perusteltuna. Vastaavasti yhteiskunnan tuen tulisi kohdistua vain toimiin, jotka ovat yleisesti hyväksytyjä.

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta ehdottaa, että asian yhteydessä käsiteltävät eduskunta-aloitteet hylätään.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Lakiehdotus

85 a §. Arvonlisäverolain 85 a §:n 10 ja 11 kohta. Arvonlisäverolain 85 a §:ssä luetellaan ne tavarat ja palvelut, joiden myynnistä, yhteisöhankeinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja maahantuonnista suoritettava vero on 10 prosenttia veron perusteesta.

Eduskunta on hyväksynyt 85 a §:n 1 momentin 10 ja 11 kohtaa koskevat muutokset, jotka perustuvat hallituksen esitykseen HE 258/2018 vp (EV 202/2018 vp). Niillä annettiin esiintyville taiteilijoille, muille julkisille esiintyjille ja urheilijoille sekä heidän esityksiään myyville ohjelma-toimistoille mahdollisuus hakeutua esiintymispalkkioiden ja erinäisten korvausten osalta verovelvolliseksi. Samalla säädettiin, että näihin myynteihin sovelletaan alennettua 10 prosentin verokantaa. Muutokset tulevat voimaan 1.4.2019.

Nyt käsiteltävänä olevaan esitykseen sisältyvien 85 a §:n muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.7.2019. Lakiehdotuksessa ei ole otettu kuitenkaan huomioon edellä eduskunnan jo hyväksymiä muutoksia. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi, että säännöstä täydennetään nyt tehtävien muutosten lisäksi myös EV 202/2018 vp:tä vastaavasti.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 303/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2018 vp

Eduskunta hylkää lakialoitteisiin LA 32/2015 vp, LA 40 ja 97/2016 vp, LA 2 ja 79/2017 vp sisältyvät lakiehdotukset.

Eduskunta hylkää toimenpideoitteen TPA 44/2018 vp.

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

arvonlisäverolain 85 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvonlisäverolain (1501/1993) 85 a §, sellaisena kuin se on laeissa 1265/1997, 1202/2011, 492/2012, 706/2012 ja 2018 vp, seuraavasti:

85 a §

Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä, yhteisöhankinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja maahantuonnista suoritettava vero on 10 prosenttia veron perusteesta:

- 1) henkilökuljetus;
 - 2) majoitustilan tai käyntisataman käyttöoikeuden luovuttaminen;
 - 3) palvelu, jolla annetaan mahdollisuus liikunnan harjoittamiseen;
 - 4) teatteri-, sirkus-, musiikki- ja tanssiesitysten, elokuvanäytösten, näyttelyjen, urheilutapahtumien, huvipuistojen, eläintarhojen, museoiden sekä muiden vastaavien kulttuuri- ja viihdetilaisuuksien ja laitosten pääsymaksut;
 - 5) Yleisradio Oy:n valtion televisio- ja radiorahastosta saama määrä ja Ålands Radio och TV Ab:n saama korvaus Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kantamista televisiomaksutuloista;
 - 6) lääkelaisissa (395/1987) tarkoitettu lääke, lääkelain 22 ja 22 a §:ssä tarkoitettujen valmisteiden, joita mainituissa lainkohdissa tarkoitettuun rekisteröintiin liitetyn ehdon mukaan saadaan myydä ainoastaan apteekkiliikkeestä, sekä kliininen ravintovalmiste ja niitä vastaava tuote sekä perusvoide silloin, kun ne oikeuttavat korvaukseen sairausvakuutuslain (1224/2004) perusteella;
 - 7) fyysisellä alustalla oleva tai sähköisesti luovutettava kirja;
 - 8) fyysisellä alustalla olevat tai sähköisesti luovutettavat sanoma- ja aikakauslehdet;
 - 9) 79 c §:ssä tarkoitettu taide-esine, muun kuin maahantuonnin osalta kuitenkin vain silloin, kun myyjänä on tekijä tai hänen oikeudenomistajansa taikka satunnaisesti muu elinkeinonharjoittaja kuin 79 a §:n 3 momentissa tarkoitettu verovelvollinen jälleenmyyjä;
 - 10) tekijänoikeuden haltijoita edustavan järjestön saama 45 §:n 1 momentin 3—5 kohdassa tarkoitettu tekijänoikeuteen liittyvä korvaus;
 - 11) esiintyvän taiteilijan tai muun julkisen esiintyjän ja urheilijan esityksen myynnistä saatava 45 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu palkkio tai korvaus, kun liiketoiminnan harjoittaja on hakeutunut tästä toiminnasta verovelvolliseksi.
- Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuina pääsymaksuina pidetään myös huvipuistojen ajolaitteiden ja muiden vastaavien laitteiden käytöstä perittäviä pääsymaksunluonteisia maksuja.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2018 vp

Edellä 1 momentin 7 ja 8 kohdassa tarkoitettuna julkaisuna ei pidetä:

- 1) pääasiallisesti mainoksia sisältävää julkaisua; tai
- 2) pääasiallisesti videosisältöä tai kuunneltavaa musiikkia sisältävää julkaisua.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan, kun veron suorittamisvelvollisuus syntyy lain tultua voimaan, jollei 3 momentissa toisin säädetä.

Lakia sovelletaan sellaiseen tavaran yhteisöhankintaan, joka 138 b §:n mukaan kohdistetaan lain voimaantulon jälkeisille kalenterikuukausille.

Helsingissä 8.2.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Timo Kalli kesk
varapuheenjohtaja Ville Vähämäki ps
jäsen Timo Harakka sd
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Kauko Juhantalo kesk
jäsen Toimi Kankaanniemi ps
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Kari Kulmala sin
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Mats Nylund r
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Antti Rantakangas kesk
jäsen Markku Rossi kesk
jäsen Eero Suutari kok
jäsen Maria Tolppanen sd
jäsen Pia Viitanen sd
varajäsen Lasse Hautala kesk
varajäsen Reijo Hongisto sin
varajäsen Joonas Räsänen sd (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen